

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

02.10.2023. – 06.10.2023.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 09.10.2023. године

СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА **02.10.2023. – 06.10.2023.**

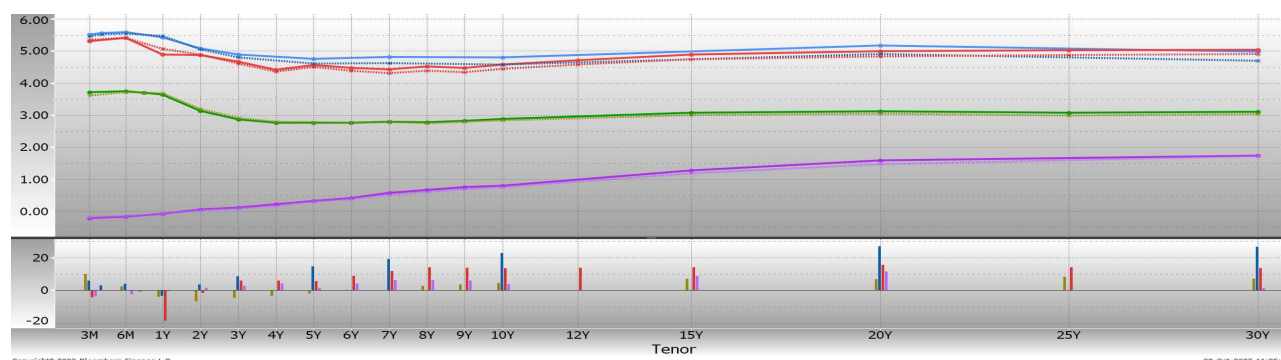
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обвезнице

Приноси	Зона евра			САД			Велика Британија			Јапан		
	29.9.23	-	6.10.23	29.9.23	-	6.10.23	29.9.23	-	6.10.23	29.9.23	-	6.10.23
2 године	3.20	-	3.13	5.04	-	5.08	4.90	-	4.89	0.05	-	0.07
5 година	2.78	-	2.76	4.61	-	4.76	4.51	-	4.56	0.32	-	0.33
10 година	2.84	-	2.88	4.57	-	4.80	4.44	-	4.57	0.77	-	0.81

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vubill-ове

Доспијеће	Приноси		
	29.9.23	-	6.10.23
3 мјесеца	3.640	-	3.741
6 мјесеца	3.710	-	3.736
1 година	3.691	-	3.653

Граф 1: Приказ кривих приноса државних обвезница

Граф приказује криве приноса Немачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 06.10.2023. године (пуне линије) и 29.09.2023. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЗОНА ЕВРА

Приноси обвезница зоне евра различитих рочности су биљежили различита кретања током прошле седмице, те су приноси обвезница краће и средње рочности смањени, док је код обвезница дужих доспијећа забиљежен раст приноса. Приноси двогодишњих њемачких обвезница смањени су за 7 базних поена, док су приноси десетогодишњих обвезница повећани за 4,5 базна поена. Приноси италијанских двогодишњих обвезница су смањени за 1 базни поен, а приноси десетогодишњих обвезница су повећани за 13 базних поена. Овакво кретање приноса обвезница протеклих дана је утицало на то да се разлика између двогодишњих и десетогодишњих њемачких обвезница на крају седмице смањи на ниво око 25 базних поена, што је најмање од марта ове године, а што указује на мање инверзну криву приноса. Поређења ради, разлика у приносима ових обвезница је почетком јула износила 82 базна поена. На кретање приноса највећи утицај су имали подаци који су били објављени за тржиште рада у САД током прошле седмице, односно могући утицај ових података на будуће одлуке монетарне политике ФЕД-а.

Већи број званичника ЕЦБ-а, укључујући замјеника предсједника ЕЦБ-а De Guindos-а, је својим изјавама потврдио мишљење да је тренутни ниво каматних стопа одговарајући и да ће вјероватно бити задржан одређено вријеме док се инфлација у зони евра не врати на циљаних 2%. Такође, сматра да, иако су каматне стопе на високом нивоу, прерано је започињати дискусију о смањењу истих. Главни економиста ЕЦБ-а Lane је изјавио да ЕЦБ још увијек има посла у борби против инфлације, наводећи да ће промјене цијене нафте бити кључни фактор. Изјавио је и да је повећање плата у зони евра било прилично велико, а цијене хране и услуга су додатно утицале на инфлаторне притиске. Као базни сценарио Lane наводи задржавање каматних стопа на тренутним нивоима све док то буде било потребно. Предсједник Лагард је поновила да ће трошкови кредитирања бити постављени на „довољно рестриктивним нивоима док год буде потребно“. Лагард је изјавила да ће ЕЦБ успјети да врати инфлацију на 2%, након што је ММФ смањио прогнозе глобалног економског раста, иако не за САД.

С друге стране, члан ИВ ЕЦБ Schnabel је изјавила да ће ЕЦБ можда морати да поново повећа каматне стопе уколико плате, профити или нови проблеми на страни понуде буду утицали на раст инфлације, те је додала да види узлазне притиске на инфлацију.

Табела 3: Кретање економских индикатора за зону евра

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Стопа незапослености – ЗЕ (финал.) СЕП	6,4%	6,4%	6,5%
2.	Стопа незапослености – Италија АВГ	7,7%	7,3%	7,5%
3.	Стопа незапослености – Белгија АВГ	5,5%	5,5%	5,5%
4.	Стопа незапослености – Ирска СЕП	-	4,2%	4,1%
5.	Промјена броја незапослених – Шпанија (у '000) АВГ	-	19,8	24,8
6.	РМІ композитни индекс – ЗЕ (финал.) СЕП	47,1	47,2	46,7
7.	Произвођачке цијене – ЗЕ (Г/Г) АВГ	-11,5%	-11,5%	-7,6%
8.	Индустријска производња – Француска (Г/Г) АВГ	-0,5%	-0,5%	2,5%
9.	Индустријска производња – Шпанија (Г/Г) АВГ	-1,8%	-3,4%	-2,2%
10.	Прерађивачка производња – Француска (Г/Г) АВГ	-	-1,1%	2,6%
11.	Фабричке поруџбине – Њемачка (Г/Г) АВГ	-7,9%	-4,2%	-10,1%
12.	Трговински биланс – Њемачка (у милијардама EUR) АВГ	15,0	16,6	17,7
13.	Трговински биланс – Француска (у милијардама EUR) АВГ	-	8,20	-8,11
14.	Малопродаја – ЗЕ (Г/Г) АВГ	-1,0%	-2,1%	-1,0%
15.	Малопродаја – Италија (Г/Г) АВГ	-	2,4%	2,8%
16.	Однос дефицита и БДП-а – Италија (К/К) II квартал	-	8,3%	11,3%

САД

Приноси америчких државних обвезница су током прошле седмице забиљежили раст дуж цијеле криве, посебно на крајњем дијелу. Објављивање позитивних података о РМІ и ISM индексима прерађивачког сектора почетком седмице, те позитивних података са тржишта рада (промјена броја запослених по секторима) крајем седмице, се одразило на раст приноса на америчке државне обвезнице.

Већина званичника ФЕД-а је мишљења да циклус повећања референтне каматне стопе још увијек није завршен због и даље високе инфлације. Чланица FOMC-а Боумен поновила је да ће се каматне стопе вјероватно морати додатно повећати како би се инфлација брзо вратила на циљани ниво од 2%. Боумен је нагласила да је инфлација и даље „превисока“ и поновила упозорење да би повишене цијене енергије могле преокренути одређени напредак. Истовремено, предсједник ФЕД-а из Кливленда, Местер је изјавила да ће ФЕД вјероватно морати још једном повећати каматне стопе ове године, а затим их задржати на вишим нивоима неко вријеме како би се инфлација вратила на циљаних 2%. Међутим, Местер је истакла да ће

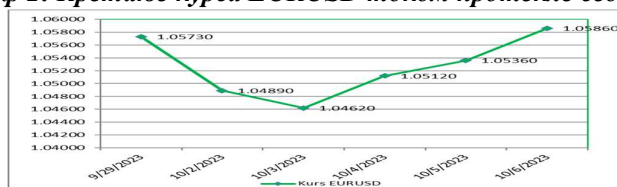
коначна одлука зависити од тога како ће се економија развијати, указујући на успоравање у Кини, могућност продуженог штрајка чланова Уједињених радника аутомобилског синдиката и потенцијални престанак рада Владе као ризике за изгледе за инфлацију и економски раст. Подпредсједник ФЕД-а задужен за супервизију Бар је изјавио да је ФЕД „вјероватно на или врло близу“ нивоа каматних стопа који је довољно рестриктиван, понављајући поруку предсједника Пауела да званичници морају пажљиво одлучити о поновном повећању референтне каматне стопе.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Трговински биланс (у милијардама USD)	АВГ	-59,8	-58,3	-64,7
2.	МВА апликације за хипотекарне кредите	29. септ	-	-6,0%	-1,3%
3.	ISM индекс услужног сектора	СЕП	53,5	53,6	54,5
4.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	30. сеп	210.000	207.000	205.000
5.	Континуирани захтјеви незапослених	24. сеп	1.671.000	1664.000	1.665.000
6.	PMI индекс прерађивачког сектора (финал.)	СЕП	48,9	49,8	47,9
7.	PMI индекс услужног сектора (финал.)	СЕП	50,2	50,1	50,5
8.	Композитни PMI индекс (финал.)	СЕП	50,1	50,2	50,2
9.	Стопа незапослености	СЕП	3,7%	3,8%	3,8%
10.	Промјена запослених нефармерски сектор	СЕП	170.000	336.000	227.000
11.	Промјена запослених приватни сектор	СЕП	160.000	263.000	177.000
12.	Промјена запослених прерађивачки сектор	СЕП	5.000	17.000	11.000
13.	Фабричке поруџбине	АВГ	0,3%	1,2%	-2,1%
14.	Поруџбине трајних добара Ф	АВГ	0,2%	0,1%	-5,6%
15.	Потрошња грађевинског сектора (М/М)	АВГ	0,5%	0,5%	0,9%

USD је забиљежио депрецијацију у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио раст са нивоа од 1,0573 на ниво од 1,0586.

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле седмице

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Чланица MPC ВоЕ Кетрин Ман поновила је став којим заговара наставак повећања каматних стопа с обзиром на учесталост инфлационих шокова с којима се суочава економија Велике Британије. Гувернер ВоЕ Бејли је изјавио да рјешавање проблема инфлације остаје приоритет упркос очекивањима везаним за њен брзи пад ове године. Британски малопродајни конзорциј (BRC) предвиђа даље смањење инфлације цијена у трговинама, али упозорава на ризике као што су високе каматне стопе, растуће цијене нафте, глобалне несташице шећера и поремећаји ланца снабдијевања због сукоба у Украјини. С друге стране, министар финансија Велике Британије Хант је изразио жељу за смањењем пореза уочи очекиваних националних избора следеће године, али је признао да би то у овом тренутку могло подстаћи инфлацију. Неизвјесно је хоће ли се каматне стопе у Великој Британији даље повећавати, а замјеник гувернера ВоЕ Броудбент је изјавио да то остаје отворено питање. Упозорио је да сада постоје „јасни знакови“ да повећање каматних стопа вуче економију Велике Британије наниже и узрокује раст незапослености.

У протеклој седмици су објављени РМІ подаци за септембар који су углавном забиљежили већи раст од очекиваног, иако се још увијек налазе испод граничног нивоа од 50 поена. Упркос благом побољшању, произвођачи су повећали цијене први пут у четири мјесеца како би обновили профитне марже, а улазни трошкови су пали, посебно за метал и енергију. Пад иностране потражње био је широк, одражавајући „пригушену” глобалну економију. С друге стране, цијене у британским трговачким ланцима расле су најспоријим темпом у години, што може указивати да је тренд инфлације “на прекретници”. Знатно већи пад од очекиваног (50,0) забиљежио је РМІ индекс грађевинског сектора који је смањен на 45,0 поена, што указује на најоштрији пад грађевинске активности од 2020. године. Ово смањење повећава изазове с којима се суочава економија Велике Британије, уз анкету ВоЕ која показује да британске компаније прогнозирају спорији раст цијена у наредном периоду.

Према резултатима истраживања Блумберга за октобар, економски аналитичари прогнозирају да ће економија у Великој Британији у овој години забиљежити експанзију по стопи од 0,4%, док се за 2024. и 2025. годину прогнозирају стопе од 0,4% и 1,2%, тим редом. Прогнозирана стопа инфлације за ову годину је благо смањена на 7,4% са раније прогнозираних 7,5%, док је за наредну годину непромијењена и износи 3,1%. Већина анкетираних економиста очекује да ће ВоЕ задржати референтну каматну стопу на тренутном нивоу од 5,25% до краја IV квартала, док вјероватноћа рецесије у наредних 12 мјесеци износи 63%.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни
			стање	период
1.	РМІ индекс прерађивачког сектора (финал.)	СЕП	44,2	43,0
2.	РМІ индекс услужног сектора (финал.)	СЕП	47,2	49,5
3.	РМІ индекс грађевинског сектора	СЕП	50,0	50,8
4.	РМІ композитни индекс (финал.)	СЕП	46,8	48,6
5.	Промјене званичних резерви (у милијардама USD)	СЕП	-	-1,47
6.	Nationwide индекс цијена кућа (Г/Г)	СЕП	-5,6%	-5,3%

Током протекле седмице, GBP је забиљежила апрецијацију у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,86664 на ниво од 0,86513. GBP је забиљежила апрецијацију и у односу на USD, па је курс GBPUSD повећан са нивоа од 1,2199 на ниво од 1,2237.

ЈАПАН

На септембарском састанку ВоЈ покренуто је питање изласка из тренутне веома благе монетарне политике. Неки чланови управног одбора су нагласили потребу да се ипак задржи тренутна политика јер сматрају да би свака њена промјена требало да буде повезана са достизањем одрживог инфлаторног циља. Курс USDJPY се у уторак кретао у прилично широком распону, што је узроковало спекулације на тржишту да би могло доћи до интервенције. Бивши јапански дипломата Watanabe је изјавио да је постепеност недавног пада вриједности ЈПЈ смањила вјероватноћу интервенције, с обзиром на то да јапанске власти немају специфичне вриједности ЈПЈ постављене као циљне и сматрају да интервенција има мање ефекта када су кретања вриједности валуте постепена. БоЈ је у сриједу спровела ненајављену куповину јапанских државних обвезница јер су приноси на десетогодишњи бенчмарк достигли највише нивое у посљедњој деценији. Централна банка је понудила да купи државне обвезнице у вриједности од 675 милијарди ЈПЈ (4,52 милијарде USD) са доспијећем од 5 до 10 година, што је више од онога колико је тржиште очекивало. Без обзира на то, приноси на десетогодишње државне обвезнице су значајно порасли. Јапански премијер Kishida је нагласио важност одрживог раста плата у борби против растућих трошкова живота и стимулацији економског раста, што представља промјену у односу на вишедеценијско давање приоритета смањивању трошкова у економији Јапана. Ова промјена је примијењена од стране великих јапанских компанија које су пристале на највеће повећање плата у посљедњих 30 година. Одржавање раста плата је веома важно и због тога што базна

инфлација у Јапану превазилази циљани ниво ВоЈ већ 17 мјесеци. Министар финансија Јапана, Suzuki, поновио је на крају седмице да Влада пажљиво посматра флукуације на девизном тржишту. Главни секретар Владе, Matsuno, нагласио је важност пореза на промет као једног од главних извора прихода, након што је владајућа LDP група предложила његово привремено смањење. У међувремену, премијер Kishida тражи велике инвеститоре да улажу у Јапан, односно намјерава да трансформише Јапан у глобално финансијско чвориште.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Монетарна база (Г/Г) СЕП	1,6%	5,6%	1,2%
2.	PMI композитни индекс Ф СЕП	51,8	52,1	52,6
3.	PMI индекс услужног сектора Ф СЕП	53,3	53,8	54,3
4.	PMI индекс прерађивачког сектора Ф СЕП	48,6	48,5	49,6
5.	Зараде запослених (Г/Г) АВГ	1,5%	1,1%	1,1%
6.	Водећи индекс П АВГ	109,1	109,5	108,2
7.	Истовремени индекс П АВГ	114,2	114,3	114,2
8.	Потрошња домаћинства (Г/Г) АВГ	-3,9%	-2,5%	-5,0%

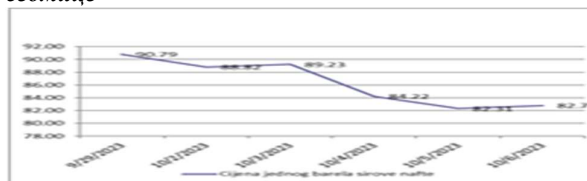
JPY је током протекле седмице забиљежио благу депрецијацију у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио раст са нивоа од 157,95 на ниво од 158,07. JPY је забиљежио благу апрецијацију у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио пад са нивоа 149,37 на ниво од 149,32.

НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедељак је износила 90,79 USD (85,87 EUR). Већ на почетку прошле седмице цијена нафте је смањена за преко 2% у односу на претходни дан, због питања о понуди и глобалној потражњи, посебно јер су инвеститори чекали коментаре предсједника ФЕД-а Пауела у вези с будућим повећањима каматних стопа. Забринутост око повећања каматних стопа у борби против инфлације која потенцијално успорава привредни раст и смањује потражњу за нафтом оптеретила је тржиште. Ипак, чини се да се снабдијевање стабилизује, с обзиром на то да је ОПЕС+ задржао стабилну производњу прошлог мјесеца на просјечних 27,97 милиона барела дневно. Цијена нафте је благо коригована навише у уторак, када је објављено да су залихе нафте у САД у посљедњој седмици септембра смањене за 2,2 милиона барела умјесто очекиваних 446.000 барела. Ипак, већ у сриједу цијена је поново смањена за преко 5,5% дневно, достигавши ниво благо изнад 84 USD по барелу односно најнижи ниво од почетка септембра јер се распродаја глобалних дионица и обвезница проширила на робна тржишта због „суморније“ макроекономске слике. Пад је настављен и у четвртак када је нафта смањена на најнижи ниво од краја августа ове године јер су забринутост због успоравања глобалног раста и утицаја високих каматних стопа на глобалну економију оптеретили тржиште. Овај пад услиједио је након оштрог пада терминских цијена бензина, а након што су подаци из САД открили растуће залихе и пад потражње за овим енергентом. Министар за нафту Индије је нагласио главном секретару ОПЕС-а Al-Ghaisu важност осигуравања приступачности енергије за друштвени напредак и позвао произвођаче нафте да буду осјетљиви на земље потрошаче. Такође је споменуо да, иако земље произвођачи и извозници нафте имају право одлучивати о производном капацитету, морају узети у обзир доктрину посљедица - и намјерних и ненамјерних.

Цијена нафте у петак је благо повећана, али је протеклог викенда, након напада на Израел, забиљежен раст од преко 5% због забринутости од ширења напетости на Блиском истоку. На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је износила 82,79 УСД (78,21 ЕУР). Цијена нафте је на седмичном нивоу смањена за 8,81%.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле седмице

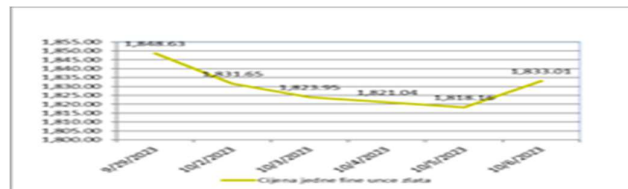
На отварању лондонске берзе метала у понедјељак цијена једне fine унце злата је износила 1.848,63 USD (1.748,44 EUR).

Цијена злата је током протекле седмице, с изузетком петка, свакодневно биљежила постепени пад. Почетком седмице цијена једне fine унце злата је наставила биљежити најнижи ниво у последњих седам мјесеци под утицајем апрецијације USD и раста приноса на државне обвезнице изазваног приступом ФЕД-а „више на дуже” у монетарној политици, те након што је чланица FOMC-а Боумен поновила став о наставку повећања каматних стопа како би се обуздала инфлација. Пад цијене настављен је у уторак под утицајем објављивања података са тржишта рада у САД, као и оштрих коментара председника ФЕД-а из Кливленда. Цијена злата је у сриједу биљежила промјењива кретања. Иницијално, након објављивања лошијих PMI и ISM индекса услужног сектора, као и лошијих података са тржишта рада у САД, цијена овог племенитог метала је забиљежила раст, али је до краја трговања коригована наниже. SPDR Gold Trust, највећи свјетски фонд који тргује златом, је објавио да су његова улагања у злато смањена на најнижи ниво од августа 2019. године. Благи пад цијене, девети дан заредом, настављен је у четвртак када је забиљежен најнижи ниво цијене од фебруара ове године, упркос депрецијацији USD и смањењу приноса америчких обвезница. Злато тренутно биљежи најдужи „губитнички” низ од 2016. године, првенствено због очекивања виших каматних стопа у САД. У фокусу инвеститора и даље је путања даљих потеза ФЕД-а по питању одлуке о каматним стопама јер растуће каматне стопе свакако утичу на осјетљивост овог племенитог метала.

Цијена једне fine унце злата у петак је, након вишедневног пада, коригована навише, за око 0,80%. Током викенда цијена злата је забиљежила ниво изнад 1.850 USD по унци, након што је Хамасов изненадни напад на Израел подстакао потражњу инвеститора за златом као сигурним уточиштем.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 1.833,01 USD (1.731,54 EUR). На седмичном нивоу цијена злата је забиљежила пад за 0,84%.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле седмице

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на спољним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као последица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.